

සිංහල භාෂාවේ සතුන් ඇමතීමේ ව්‍යවහාර හා ඒවාහි ඓතිහාසික ස්වරූපය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ සිංහල අධ්‍යයනාංශයේ
පී. බී. මිගස්කුඹුර විසිනි.

සතුන් ඇමතීම සඳහා භාවිත වන විශේෂ ව්‍යවහාර වෙනත් සමහර භාෂාවල මෙන් ම සිංහල භාෂාවේ ද ඇත. හුදෙක් හුරුතල් සතුන් සඳහා යොදනු ලබන ව්‍යවහාරවලට වඩා විශේෂත්වයක් වෘත්තීන් සඳහා යොදා ගන්නා සතුන් සම්බන්ධ යෙදුම්වල ඇත. අලි-ඇතුන් හා ගවයන් අනාදිමත් කාලයක් තිස්සේ බර වැඩ සඳහා යොදා ගනු ලැබිණි. කෙත්-කම් සඳහා ගවයන්, බර ඇදීම, යුද කටයුතු ආදිය සඳහා අලියන් සිංහලයාට මහත් පිහිටක් ලබා දුන්හ. එබැවින් එකී කර්තව්‍යයන්හි උන් හැසිරවීම සඳහා යොදන විශේෂ වචන මාලාවක් ද වෙයි. මෙයින් අලි-ඇතුන් සඳහා යොදන භාෂාවේ ඇති වචන මාලාව පුළුල් ය. එක් අතකින් 'අලි බස' වැන්නක් 'ගොවි බස' හෙවත්, 'කමත් බස' එසේ නැතහොත් 'කැලෑ බස' වැනි පරිමිත ව්‍යවහාර මට්ටමෙහි ලා සැලකිය හැකි වෙයි. කෙසේ වෙතත්, 'ගොවි බස' හෝ 'කැලෑ බස' ආදියෙහි යෙදෙන වචන එසේ යොදනුයේ කිසියම් ගුණ බලයක් පිළිබඳ හැඟීමක් ඇති හෙයිනි. ක්මතේ දී භාවිත කරන යතුර (කුල්ල), උප්පිඩි (කැපු ගොයම් මිටි), බැත (වී) ආදී වචන සඳහා සාමාන්‍ය වචන යෙදීම සම්බන්ධයෙන් තහංචි පවතී. කමත පූජනීය ස්ථානයක් වෙයි. එහි පවිත්‍රතාව රැක ගැනීම දෙවියන්ගේ පිහිට ලබා ගැනීමේ උපක්‍රමයකි. සතුන් ඇමතීමේ ව්‍යවහාරවල එබඳු තහංචි ස්වභාවයක් නොමැත.

සිංහල භාෂාවේ ඇති පරිමිත ව්‍යවහාර සමහරක් උගතුන්ගේ අවධානයට යොමු වී ඇතත් සතුන් ඇමතීමේ ව්‍යවහාර " Animal Call Vocabulary " එසේ අධ්‍යයන-වලට ලක් වී නැත. එසේ ම ශබ්ද කෝෂවල පවා එම වචන අතුරින් සඳහන් වී ඇත්තේ ස්වල්පයකි. අලි බසෙහි යෙදෙන ව්‍යවහාර කීපය සලකා බලන විට මාහට පෙනී ගිය කරුණක් නම්, ඒවා සිංහල භාෂාවේ ඉතිහාසය සම්බන්ධයෙන් ද වැදගත් වන බවයි. සතුන් ඇමතීම සඳහා අප යොදන වචන බාහිර වශයෙන් බලන කල අරුත්වලින් තොර අනුකරණ ශබ්ද මෙන් බොහෝ විට සිතෙන්නට පිළිවන. එහෙත් තුලනාත්මක ව සලකා බලන විට ඒවා සාමාන්‍ය සිංහල ව්‍යවහාරයේ වචන හා මූලික සම්බන්ධතාවක් දක්වන එහෙත් විශේෂ ස්වරූප ගත් ඒවා බැව් පසක් වෙයි. සිංහල භාෂාවේ ඓතිහාසික මූලය පිළිබඳ ව සලකා බැලූ බොහෝ දෙනෙකුගේ මතය වන්නේ එය ඉන්දු-ආර්‍ය්‍ය භාෂාවක් බවයි. එය ද්‍රවිඩ හෝ ග්‍රීක බසට සම්බන්ධ කිරීමේ උත්සාහයන් ඇත ද විධිමත් සංසන්දන හා වාග්විද්‍යා-ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් හෙළිදරවු වන්නේ පැහැදිලි වශයෙන් ම ඇති ඉන්දු-ආර්‍ය්‍ය ලක්ෂණ යි. මේ පිළිබඳ මතභේද සලකා බැලීමට මේ අවස්ථාවක් නොවන අතර, මෙහි විශ්ලේෂණයට භාජනය කරනු ලබන යෙදුම්වලින් ද සිංහල භාෂාවේ ඉන්දු-ආර්‍ය්‍ය ස්වරූපය තවදුරටත් තහවුරු වන බැව් පමණක් සඳහන් කළ හැකි ය.

විවිධ අර්ථ-ප්‍රදේශ දැනවීම සඳහා යොදනු ලබන 'උක්තීන්' මේ විමැසුම සඳහා යොදා ගැනෙන අතර ඉන් ප්‍රමුඛ වන්නේ අලි-බසට අයත් ඒවා යි. ගවයන් හා බල්ලන් සඳහා යොදන උක්තීන් ඇතුළත් කර ඇත්තේ පොදු සාමාන්‍යත්වය දැක්වීම සඳහා ය. මෙම

ව්‍යවහාර අතුරින් අපට බෙහෙවින් ම වැදගත් වන්නේ පොදු බසෙහි නොමැති විශේෂ රූප යි. ඒවා භාෂාවෙහි 'පාෂාණිභූත' ස්වරූපයක් ගෙන ඇත. මින් අදහස් කෙරෙන්නේ ඒවා සීමිත අර්ථ පරිසර දැනවීමට යොදන නමුත් සාමාන්‍ය භාෂාවේ වචන මෙන් වර්තමානී ආදියට භාජනය නොවන බවයි. මේ ගණයට අයත් වචන බෙහෙවින් සාධාරණීකරණයට භාජනය වූ ඒ ඒ ව්‍යවහාරයට අදාළ මූලික වචන කෝෂ බඳු වෙයි. සාමාන්‍ය බසෙහි මෙන් සංස්කෘතික ප්‍රවණතා අනුව වෙනස් වන ගතික බවක් ඒවාහි නොමැති ය.

තෝරා ගත් වචන අතර සතුන්ගේ නාද හා ඒ අනුසාරයෙන් ඇමතීම (නිදසුන් : කාක්, ඤාව) සඳහා වන වචනත්, සතුන් ඇමතීම සඳහා යොදනු ලබන සාමාන්‍ය වචනත් (අලි බසේ ඉඩ වැනි) සාකච්ඡාවට ලක් නොවේ. සතුන්ගේ නාද සඳහා යෙදෙන බු: බු:; ඤාව ඤාව; කුක්කු කු කු වැනි යෙදුම් සංස්කෘතික රූප යි. එබඳු රූප සැසඳීම මගින් ද වාග්විද්‍යාත්මක රටා මතු කර ගත හැකි නමුත් ඒවා වින්තවේග ප්‍රකාශිත උෟ; ආයි; මිහු; හුම් වැනි රූප මෙන් සංකේතික මෙන් ම බොහෝ භාෂාවන්ට පොදු සාර්වත්‍රික බවක් ද පෙන්නුම් කරයි. මේ නිසා ඒවායින් ඓතිහාසික සම්බන්ධතාව ගැන බැස ගත හැකි නිගමන ස්වල්ප ය. එසේ ම සතුන් ඇමතීමේ දී සාමාන්‍ය වචන හා යෙදුම් ද විශේෂ යෙදුම් සමඟ හෝ තනි ව ම යොදනු ලැබේ. නිදසුන් වශයෙන් අලියාට සැරකිරීමේ දී යෙදෙන 'නයා කා' වැන්නක් හෝ 'මෙහෙ ඉද අලියා' වැනි යෙදුම් ගත හැකි ය. මේ දෙවැනි ගණයේ යෙදුම්වල වැදගත්කම වන්නේ වචනවල ඇති වන විස්ථාපනය ඉන් පෙන්නුම් කෙරෙන බැවිනි. නිදසුන් වශයෙන් 'මෙහෙ ඉද අලියා' යන්නෙහි මෙහෙ ඉද යන වදන් දෙක ම සමාන අරුත් ගනී. 'මෙහෙ ඉද' වැන්නක් කලාත්තරයක් යෙදීමෙන් පසු ඉද යන අප්‍රකට වචනය බසින් ගිලිහී මෙහෙ යන්න පමණක් ඉතිරි විය හැකි ය. අලි බසෙහි ඇති වඩාත් නූතන ස්වරූපයක් ගන්නා යෙදුම් මෙසේ ඇති වූ විස්ථාපන නිසා ආදේශ වූ රූප විය හැකි ය. මෙම යෙදුම්වල වාග්විද්‍යාත්මක ස්වරූපය සඳහා සලකා බැලීමට පෙර පළමුවෙන් ම අපි වචන හෝ යෙදුම් මාලාවට අයත් මූලික රූප සසඳා බලමු. මෙහි ලා හැකිකාක් දුරට සාමාන්‍ය සිංහල ව්‍යවහාරයේ සහ පුරාණ හෝ මධ්‍ය ඉන්දු-ආර්‍ය්‍ය රූප ද දී ඇත්තේ සැසඳීමේ පහසුව සඳහා ය.

මූලික වචන මාලාව

අර්ථය	අලි බස	ගව-බස	බඳු-ඇමතීම	සිංහල	පුරාණ/මධ්‍ය ඉන්දු-ආර්‍ය්‍ය
1 'යන්න'	දහ	දහ/ජහ	ජී/ජිත්	යා-යනු	යා-ජා-
2 'මෙහෙ එන්න/ මෙන්න'	ඉද	ඉදෝ	ඉජු	ඉදා	ඉධ
3 'ඉන්න/බුදියන්න/ හරහට ඉන්න/ නිදහන්න'	හින්ද/හිද	හිද	—	හිදු/ඉදු	සද-සිදති
4 'යන්න, නොනැවතී i , තෙත්-තෙත් යන්න'	තෙක්/තෙක්	—	තහන- (පැරැණි)	—	—
	ii	හේ/හෙයි	හේ		

අර්ථය	අලි බස	ගව-බස	බඳු-ඇමතුම්	සිංහල	පුරාණ/මධ්‍ය ඉන්දු-ආර්‍ය
5 'නැමි ඉන්න'	දකු	—	—	දකිනු	දක්බ—
6 'ඉහලට/නගින්න'	උඩු	උඩී	—	උඩ	උර්ධව
7 'පහලට/බහින්න'	(බහ)	බහ	—	බහු/බසු	
8 'ඔසවන්න'/ 'දරන්න'	දෙරි/උද්දිරි හද්දෙරි/ හුද්දිරි	— —	— —	දර-/උදුර	ධර/උද්ධර
9 'බර තියන්න/ අතාරින්න'	පිවිත් පිවිවිත්	—	—	පිය—	ප්‍රක්ෂිප්—
10 'ගහන්න/ තල්ලුකරන්න'	i පුරු ii	පුරු —	— උසි	පෙර/පෙරට උසි ගන්නනවා	පුරස්—
11 'දණ ගහනවා/කකුල බීමට නවනවා'	i බිල ii ...	— දණ	— —	— දණගහනවා	විලග්-විලග්භි ජාණුක—
12 'කකුල ඉදිරියට ඔසවනවා'	පුරුබිල (සමාස)	—	—	—	—
13 'ඔවුටුවෙන්න/ වැරෙන් ගහන්න'	පුරමා/පුරමත් (සමාස)	—	—	—	—
14 'පස්සට යන්න'	තෙල්ලෙ	(පස්ස)	—	(පස්සට)	—
15 'පාගන්න'	බිලධහ/බිලමි:/ (සමාස)	—	—	—	—
16 'නවතිනු'	හෝ	හෝ	—	හෝ(කට වහර)	හෝ
17 'දණ ගහන්න'	කිඩදමෙ	(කිඩගහනවා)	—	—	—
18 'කඩනවා/ගන්නවා'	හදි	—	—	හද—	සාධ—
19 'විසිකරනවා/දමනවා'	හරුමා/හරුමහ	—	—	හර—	හර—

මෙම වචන මාලාවේ අන්තර්ගත අර්ථ සම්බන්ධ සුළු වෙනස්කම් සමහර විට දැක්ක හැකි ය. මෙහි දී මා එකතු කළ වචනත්, මගේ මිත්‍රයකු වන පියසේන ගමිලත් මහතා එකතු කර දුන් වචන හා නන්දදේව විජේසේකර මහතා විසින් සිය ලංකා ජනතාව කෘතියේ දී ඇති වචනත් උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. මේ මූලික වදන් ඒකාබද්ධ කොට ගෙන විවිධ අර්ථ ලබා ගත හැකි ය. යම් යම් යෙදීමවලට සතුන්ගේ ප්‍රතිචාර ඇති වන්නේ එම අවස්ථාව හා තමන්ගෙන් අපේක්ෂිත සේවය කුමක් දැයි වටහා ගන්නා හෙයිනි. ඇතා/අලියා ඉතා ඥානවන්ත සතු වන බැවින් ඇත්ගොව්වා එක් එක් අවස්ථාවල දී උගෙන් අපේක්ෂිත සේවය උෟ වටහා ගන්නේ අප මෙන් වචනවල

අර්ථ තේරුම් ගැනීම නිසා නොව එම ප්‍රකරණය (Context of Situation) අවබෝධ කර ගැනීම නිසා විය යුතු ය. නිදසුන් වශයෙන් අලියෙකුට ගහකට බැසීමට සලස්වා 'දෙරි උද්දෙරි හරුමා' යයි කී විට උභ්‍යවකුර හොඳින් ගෙන ඉසින්තේ ඒ වචනවලට වඩා ප්‍රකරණය තේරුම් ගැනීමෙන් විය යුතු ය. මක්නිසාද යත්, දෙරි, උද්දෙරි, හරුමා යන තුන ම සාමාන්‍ය විධාන වශයෙන් යෙදිය හැකි වචන අතර එහි 'සොඬය', 'වතුර' යන තේරුම් ඇති වචන නොමැති වීමයි. එසේ ම 'දෙරි උද්දෙරි' කී විට දම්වැල කරට ද ගන්නේ ද උභ්‍ය පුරුදු කර ඇති ප්‍රතිචාරයන් දැක්වීමක් වශයෙන් විය යුතු ය. මේ ඇරෙන්නට 'දහ උද්දෙරි හදී' කී විට උඩින් ඇති යමක් කඩා ගන්නේ ද ප්‍රකරණව-බෝධය නිසා බව පෙනී යයි. මේ අනුව වචන කෙරෙහි ප්‍රතිචාරය අභිබවා ප්‍රකරණය කෙරෙහි ප්‍රතිචාරය පවතින බවක් සිතිය හැකි ය.

මේ යෙදුම්වල ඓතිහාසික ලක්ෂණ ගැන සලකා බැලීමට පෙරාතුව සමස්තයක් වශයෙන් සතුන් ඇමතීමේ ව්‍යවහාරවල පවතින මූලික වාග්විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ කිහිපයක් ගැන සලකා බැලීම සුදුසු ය. ඉන් පළමු වැන්න නම් එම යෙදුම්වල ඇති බන්ධනවත් බවයි. සිමිත වචන මාලාවක් වුව ද 'දෙරි' වැනි වචනයක් 'ඔසවන්න', 'කන්න', 'ඉහළට දමන්න', 'හපන්න' වැනි අර්ථ රාශියක් සඳහා යොදනු ලැබේ. මෙකී ලක්ෂණය පිළිබඳ ව ඓතිහාසික වශයෙන් සලකා බැලීමේ දී තවදුරටත් විස්තර දැක්වේ.

මේ වචන සෑම විට ම වාක්‍ය වශයෙන් ගිණිය හැකි ය. ඒවා සෑම විට ම විධාන වෙයි. ක්‍රියා මූලවලින් මෙන් ම නිපාත මූල රූප ද විධාන වශයෙන් යෙදීම 'අලි බස' ඇතුළු සතුන් ඇමතීමේ බසෙහි විශේෂත්වයකි.

වචනවල හා යෙදුම්වල විධානමය ස්වරූපය රඳා පවත්නේ ඒ හා යෙදෙන උච්චාරණ ධ්වනිය නිසා ය. අලි බසෙහි උච්චාරණය ගොරෝසු ස්වරූපයක් ගන්නේ බස මුළු-මනින් ම සෝෂමය ස්වභාවයක් ගන්නා බැවිනි. එසේ ම උච්චාරණ ධ්වනිය එක් වර ඉහල නැග වැටෙයි. අවසාන ශබ්දය මත ඉහල ම උච්චාරණ ලක්ෂණ රඳා පවතී.

වචනවල තුලනාත්මක රූප මාලාව දෙස බැලූ කල ඓතිහාසික වශයෙන් ඒවා අතර ඇති ශබ්දාර්ථමය සාමාන්‍ය විනිවිද පෙනෙනසුලු ය. එක් එක් රූපයක රූපාන්තර වශයෙන් ඇති සාමාන්‍ය පූර්ණ සාමාන්‍යයක් නොවේ. ඉදින් පූර්ණ සාමාන්‍යයක් ඇත්තේ නම් එම රූප එකිනෙකින් ණයට ගත් රූප විය හැකි බැවින් ඓතිහාසික වශයෙන් වැදගත් වන්නේ සාණිකරණය (borrowing) සහ සාදාශ්‍රය (analogy) යන ලක්ෂණ තේරුම් ගැනීම සඳහා මිස ඓතිහාසික මූලය ගැන තොරතුරු දැන ගැනීම සඳහා නොවේ. ඒ අනුව රූපාන්තරවල ඇති අර්ධ-සාමාන්‍ය (Partial Similarity) ඒවාහි සුවිශේෂ බවත් වැදගත් කමත් වැඩි කරයි. රූපාන්තරවල ඇති සුළු වෙනස්කම් (නිදසුන් වශයෙන් ඉද/ඉදෝ/ඉදු/ඉද වැනි) අප විසින් විවිධ සතුන් කෙරෙහි දක්වන ආධිපත්‍යය හා ආකල්පය, මාදු හෝ පරුෂ ගුණ වැනි අර්ථවිභාසාවන් ද ස්පර්ශ කරයි. දැන් අපි මෙකී රූප එකිනෙක ගෙන විමසා බලමු.

1. මෙහි පුරාණ ඉන්දු ආයතී (පු.ඉ.ආ.) රූපය යා-ධාතුවට සම්බන්ධ යි. සමහර මධ්‍ය ඉන්දු ආයතී (ම.ඉ.ආ.) භාෂාවල මෙය ජා- වෙයි. ය > ජ වීම නැගෙනහිර ඉන්දු ආයතී ප්‍රාකෘතවල විශේෂ ලක්ෂණයකි. ජ රූපය ය ශබ්දයේ ම ඡායාස්පර්ශ රූපය යි. ජා > ජහ > දහ වශයෙන් පරිණාමය වීමේ දී හ ආගමයක් වෙයි. 'හ' අවධාරණය සඳහා සතුන් ඇමතීමේ දී යොදනු ලබන බැව් පෙනේ. ජ > ද වීම 9 වැනි සියවස පමණ සිංහල ව්‍යවහාරයේ ඇති වන ලක්ෂණයකි. එහි දී ජ ඡායාස්පර්ශය පූර්ණ ස්පර්ශයක් වෙයි. ජහ/දහ යන රූප උපහාෂා සම්මිශ්‍රණයක් නිසා ඇති වූ ලක්ෂණයකි.

2. මෙහි මුල් රූපය ඉධ 'මෙහෙ' යන රූපය සේ සැලකිය හැකිය. ඉන් ඉද/ඉදෝ/ඉදා/ඉජු වැනි රූප සැදුණු බැව් පෙනේ. මෙහි ලා කැඳවීම හෝ යමක් දීම ද අපේක්ෂිත යි. අලි බසේ එන ඉද මේ අතුරින් මුල් රූපය යි. ගවයන් සඳහා යෙදෙන ඉදෝ යන්නෙහි 'ඕ' ශබ්දය ආලපනය හෙවත් කැඳවුම සඳහා යෙදේ. එහි ඇති නාසිකාය සිංහලයේ පමණක් නොව වෙනත් ඉන්දු ආයෂි භාෂාවල ද ඇති අනියමින් පවතින නාසිකා වීමකි. මග > මහ වැනි තැන්වල ද ඇති නාසිකාය එය යි. බල්ලන් සඳහා යෙදෙන ජ. රූපය ද සඳහා නිගුණාත්මක ව යෙදෙන්නකි. ඓතිහාසික වශයෙන් සලකා බලන විට ද > ජ වීම පරිණාමික වශයෙන් නොව සම්මිශ්‍රණය නිසා සිදු වූ බව සිතිය හැකිය. ගැමි වහරේ යෙදෙන ඉද, ඉදා යන රූප ද යෙදෙන්නේ විධාන වශයෙන් පමණි.
3. අලි බසේ පමණක් ඇති හින්දි/හිද යන්න සංස්කෘත සඳ් ධාතුවෙන් ආ සිද්ධි > හිදි > ඉදි (වාඩි වෙයි) යන්නක් ඇසුරින් සැදුණු සේ සැලකිය හැකිය. මුලින් එය බැස හෙවත් වාඩි වී සිටීම සඳහා යෙදුණ ද පසු ව නතර වී සිටීම සඳහා ද යෙදූ බැව් පෙනේ. හිද, හින්දි දෙක ම විධානයේ යෙදෙයි. හිද යන රූපය අනියම් නාසිකාය ඇති වීමට පෙර අවධියකට අයත් වෙයි.
4. යෑම, නොනැවති යෑම සඳහා අලි-ඇතුන් දක්කන වීට යොදන තෙත්-තෙත්/තෙක්-තෙක්/තෙ: -තෙ: යන විකල්ප රූප සහිත වදනෙහි මුල් ස්වරූපය හරිහැටි සොයා ගැන්ම අපහසු යි. ධම්පියා අටුවා ගැටපදයේ ඇති, අප්පමප්පනතා, අහික්ඛණං යන පාලි වදන් සඳහා යොදා ඇති තහන, තහන-තහන යන වචනවල අරුත වන්නේ 'නොපමාව', 'ඉක්මණින්' යන්න යි. කවිසිඵම්ණේ ද 'නොනැවති' 'නිරතුරුව' යන තේරුම් සඳහා මේ වචනය යෙදෙයි. එය විකල්ප රූප ගැනීමෙන් *තෙහෙ-තෙහෙ > *තෙහ්... > *තෙක් .. > තෙත් .. වශයෙන් සකස් වූ සේ සැලකිය හැකිය. මේ අරුත සඳහා ගවයන් හෝ වෙනත් සතුන් එළවීමට යොදා ගන්නා හේ, හෙයි, හේයි යන වදන් අනුකරණාත්මක ශබ්ද වෙයි.
5. අලි බසේ දකු "නැමි ඉන්න" රූපය විධානයකි. එය දක් ධාතුවෙන් සිද්ධ වන අතර මධ්‍ය ඉන්දු ආයෂි දක්ඛ—"අවලොකන" රූපයටත් සම්බන්ධ ය. අලි බසෙහි දී මෙහි මූලික අර්ථය අහිබවා ද්විතීයික අර්ථයක් මතු වී පෙනෙයි. රජ-මැති-ඇමතිවරුන් ඉදිරියේ ගෞරවය සඳහා ඇතුන් දණ ගැන්වීම සිරිති. මේ අනුව එය දැකීම, බැහැදැකීම, දකුම් ආදී තැන්වල එන විශේෂ අර්ථය ගනී. මෙබඳු වචනයක් භාවිත කිරීමට හේතුව ද නැමෙන ඇතා විසින් තමාට ගෞරවය සඳහා එසේ කරන බව ගෞරව ලබන්නාට පසක් කරවීම විය හැකිය. තමන්ට තැහි බෝග ලබා ගැනීම සඳහා ඇත්ගොව්වන් මේ වචනය පාවිච්චි කරන බැව් සිතා ගත හැකිය. තමාට පුහුණු කළ අණට කීකරු වීම මිස ඇතා තුළ එබඳු ගෞරවයක් ඇතත් නැතත්, දකු යන වචනය ඇසීමත්, එවිට ඇතා දණ නමා (සොඩි ඔසවා) සිටීමත් නිසා ගෞරව ලබන්නා සතුටු වනු නිසැක ය.
6. අලි බසේ ඇති උඩු (උඩු දෙරි) ගවයන් සඳහා උඩි යන්නත් උඩි යන වචනය ම විධාන වශයෙන් යොදා ගැනීම වෙයි. ඒ අතර සම්බන්ධතා බෙහෙවින් විනිවිද පෙනෙනසුලු ය.
7. "බහින්න" යන අරුතෙහි යෙදෙන බහ සිංහලයේ බහු/බසු වැනි විධානයක් හා සමාන වෙයි. මෙම රූපයේ මුල් ස්වරූපය 'ගිලිහීම', යන අරුත් ගන්නා ප්‍රශානී යන වෛදික රූපය යි. එයින් ප්‍රභවය ලැබ පාලි භස්සකි වැනි රූප ඔස්සේ සකස් වූ බව පෙනේ. සංස්කෘත ප්‍රංශ-ධාතුව යි.

8. 'ඔසවන්න', 'දරන්න' යන අර්ථ දෙන දෙරි/උද්දෙරි/හද්දෙරි/හුද්දෙරි යන රූප ධර හා උද්ධර යන මාතෘ භාෂා රූපවලින් ප්‍රභවය ලබා ඇත. සිංහල දර, උදුර, රූප යි. මූලින් සමහර තැන යෙදෙන හ ආගමය වචනයට අවධාරණයක් ලබා දෙයි.
 9. 'බර බිම තබන්න', 'බිම දමන්න' යන අරුත් ඇති පිවිත්/පිවිවිත් යන වදන්වලට ආසන්න සිංහල රූපයක් නැතත් එය සකු ප්‍රක්ෂිප්තය වැනි වචනයකින් ආ අර්ධ-තත්සම රූපයක් සේ ගත හැකි ය. සිංහල රූපය පිය යන්නයි.
 10. 'ගහන්න', 'තල්ලු කරන්න' අරුත්වල යෙදෙන 'පුරු' යන්න අලි බසෙහි මෙන් ම ගවයන් ඇමතීමෙහි දී ද යොදනු ලැබේ. එය 'ඉදිරියට' යන තේරුම ඇති සකු පුරස්- යන නිපාතය හා සැසඳිය හැක. සිංහලයෙහි පෙර, පෙරට යන්න හා සැසඳෙයි. යුද්ධ ආදියෙහි දී හමුදාව පෙරට යාමට අණ කරනුයේ පහර දීම සඳහා යි. පෙර ඇතුන් යුද සඳහා යොදවා ගනු ලැබූ අතර, මෙය ඒ ආශ්‍රයෙන් ජනිත ආශ්‍රිත අර්ථ ගත් වදනක් වෙයි. බල්ලන් ලවා පහර දීම සඳහා යොදන 'උසි' යන්න අනුකරණාත්මක රූපයකි.
 11. 'දණ ගහනවා', 'කකුළ බිමට නමනවා' යන අරුත්වල බිල යන්න 'වැතිර සිටීම' යන අරුත් ගන්නා පාලි චිලග්ගිත වැනි රූපයක් හා සැසඳීමට පිළිවන. මෙය ප්‍රාකෘත අවධියේ දී චිලග්ග/බිලග්ග වශයෙන් සකස් වී වර්තමාන මරාඨී භාෂාවෙහි බිලග්ග වශයෙන් පවතී. ය>ජ වීම මෙන් ම ව>බ වීම ද ප්‍රාකෘත යුගයේ දක්නා ලැබෙන ලක්ෂණයකි. හින්දි බසේ ඇති බිලග්ගා යන්න ද වැදගත් වෙයි. සකු බිල්/විල් යන්න ද 'බිදීම', 'නැටීම' යන අරුත්වල යෙදෙයි.
- හරකුන් ඇමතීමේ දී "දණ ගහන්න" යන අරුත සඳහා යෙදෙන 'දණ' යන්න නාම පදය ම විධානය සඳහා යෙදුණු අවස්ථාවකි.
12. "කකුළ ඉදිරියට ඔසවන්න" යන අරුත දෙන පුරුබිල යන සමාස පදය 10 සහ 11 යටතේ දක්වූ වචන දෙකේ එකතුවකි. එහි තේරුම "පෙරට නමන්න" යන්න යි. බිල යන්නෙන් නැමීම් අර්ථය එහි වඩාත් මැනවින් පෙනේ.
 13. "ඔව්ටු වෙන්න", "වැරෙන් ගහන්න" යන අරුත්වල යෙදෙන පුරමා/පුරමත් යන යෙදුමේ පුරු යන රූපය සමඟ මත්/මා යන්න ද යොදා ඇත. මෙහි මත්/මා යන පද අවධාරණය සඳහා යෙදෙන නිපාත රූප වෙයි. සමහර විට හරකුන් හා ඇතුන් යම් වැඩකට උනන්දු කරවීම සඳහා එය මත්-මත්/මත්-මා වශයෙන් ද යෙදේ. ජත්... මත්... යන්න ද සලකා බලන්න.
 14. "පස්සට යන්න" කීම සඳහා යෙදෙන කෙල්ලෙ යන වචනය නන්දදේව විජේ-සේකර මහතා සඳහන් කරන නමුත්, එය සැක සහිත ය. සමහරු තෙත්තෙ යන්න ද මේ සඳහා යොදති. මේවායේ මුල් රූප හඳුනා ගත නොහැකි ය.
 15. "පාගන්න" යන අරුතෙහි යෙදෙන බිල මහ /බිලමත් යන වචන 13 යටතේ සාකච්ඡා කළ වචනය මෙන් සමාස රූපයකි.
 16. "නවතිනු" යන්න මූල ඉන්ද්‍ර-ආයඨී භාෂාවේ පටන් හෝ වශයෙන් ම යෙදෙන ආමන්ත්‍රණ නිපාතයකි. එයින් ආමන්ත්‍රණය සමඟ නැවතීම ද අපේක්ෂිත යි.

- 17. "දණ ගහන්න" යන අරුත් දෙන කිඩදමෙ යන්නෙහි දමෙ යනු සිංහල දම හෙවත් "දමන්න" හා සැසඳෙයි. කිඩ යන වචනය හරක් දණ ගැස්වීමේ දී යොදන කිඩ ගහනවා යන වචනයෙහි ද ඇත. මෙය දෙමළ බසේ ඇති වැනිරීම සඳහා යෙදෙන කිඩ යන්න විය යුතු ය. ඒ අනුව එය ද්‍රවිඩ බසකින් සෘණිකරණය කර ගත්තකි.
- 18. හදි යන්න දහ උද්දෙරි හදි (උඩ තියෙන දේ කඩා ගන්න) වැනි යෙදුම්වල කඩා ගැනීම යන අරුතින් යෙදේ. එහෙත් එය මූලික වශයෙන් "ලබා ගැනීම", යන තේරුම ඇති හද-හෙවත් සාධනය යන රූපය හා සම්බන්ධ යයි සිතන්නට පිළිවන. හදි යන්න විධානාර්ථය අනුව වූ සැකසීමක් වෙයි.
- 19. "විසි කරන්න", "දමන්න" යන අරුත්වල යෙදෙන හරුමා/හරුමහ යන යෙදුම්වල මහ/මා යන රූප මීට පෙර දක්වන ලද ඒවා මෙනි. හරු යන්න "හරින්න", "ගෙනෙන්න", "දමන්න" යන අරුත් ඇති හර/ආහර යන රූපවලට සමාන ය. හරු යන්නේ ඇත්තේ හර යන්නෙහි විධාන ලක්ෂණය යි.

මෙහි ලා අපගේ විමර්ශනයට ලක් වූ සියලු ම වචනවල සුලමුල සර්වප්‍රකාරයෙන් ම නිවැරදි වෙති යි කිව නොහැක. මා උත්සාහ කළේ ඒවා එහෙත් මෙහෙත් අවුලාගත් රූප නොව කිසියම් ඓතිහාසික පදනමක් ඇති ඒවා බව පෙන්වා දීමට පමණි.

ඉදින් මෙම වචනවල මූලය පිළිබඳ අදහස් අපට පිළිගත හැකි නම් ඊළඟට ඓතිහාසික වාග්විද්‍යාඥයකුට මුහුණ පාන්නට සිදුවන ගැටලුව නම් මේවා කිසියම් එක් මූලයකින් ක්‍රමානුකූල ව විකාශනය වෙමින් අවුත් නෂ්ටාවශේෂ වූ රූප ද (archaic residue) ද නැතහොත් විවිධ මූලාශ්‍රවලින් ප්‍රභවය ලබා බසෙහි වැද්දගෙන ඇති රූප (diffusional accumulations) ද යන්න යි.* මේ පිළිබඳ ව සැසඳුමක් කිරීමට තරම් මේ වචන ස්වල්පය කිසි සේත් ප්‍රමාණවත් නොවේ. කෙසේ වෙතත් සිංහල භාෂාව විවිධ ඉන්දීය ප්‍රාකෘත කථා කළ ජන-කොටස්වල උපභාෂා සම්මිශ්‍රණයකින් ඇති වූ බැවින් සමතාවක් දක්නට ලැබෙනුයේ අල්ප වශයෙනි. කෙසේ හෝ වේවා, සතුන් ඇමතීමේ දී යොද ගන්නා වාචහාර අතුරින් බහුතරයක් ඉන්දු-ආර්ය භාෂා මූලයනට සම්බන්ධ කිරීමට හැකි වීමෙන් සිංහලය ඉන්දු ආර්ය ප්‍රාකෘතයක් බව වඩාත් හොඳින් පෙනී යයි. මේ වචනවල නිෂ්පත්තිය පිළිබඳ ව ඉහත දැක්වූ සටහන් අනුසාරයෙන් බැලූව හොත්, හිද, ඉද, දහ, උඩ, බහ, පුරු, බිල ආදී වචන සමහරක් සෑහෙන තරමින් පරිණාමය වී තද්භව වශයෙන් පවත්නා අතර, ජහ, උද්දෙරි, දෙරි, පිවිත් වැනි සමහර වචන අර්ධ තත්සම වශයෙන් පවත්නා බැව් කිව හැකි ය.

* මේ පිළිබඳ මතභේද සඳහා බලන්න: Morris Swadesh, "Diffusional Accumulations and Archaic Residue as Historical Explanations" in *Language in Culture and Society*, (Ed.) Dell Hymes, Harper International, 1964, pp. 624-637.